

VLAAMS VERBOND VAN KATHOLIEKE SCOUTS (VVKS), officieel opgericht op 1 januari 1930, als Vlaamse afdeling van de federaal georganiseerde katholieke padvinderij. Het VVKS, dat thans ongeveer 40.000 leden telt, werkt in een overkoepelend orgaan nauw samen met de katholieke meisjesgidsen, het VVKM.

De strijd om vernederlandsing en federalisering van de structuren geeft de Vlaamse katholieke padvinderij recht op een plaats in de geschiedenis van de V.B.

De scoutsbeweging (gesticht in Engeland door Baden Powell) kreeg onmiddellijk na de Eerste Wereldoorlog ook in België vaste voet. De eerste groepen, dikwijls opgericht als een reactie tegen de verouderde „patronaten”, werden vaak geleid door Franssprekenden en waren soms gekenmerkt door een naïef militarisme. Van het begin van de jaren 1920 af reeds ontstonden echter groepen met zeer volkse rekrutering en duidelijk Vlaamsgezinde leiders. In de intellectuele, sociale en flamingantische evolutie van de katholieke scoutsbeweging in Vlaanderen heeft vooral Maurits Vanhaegendoren een beslissende rol gespeeld. Groepering van jonge studentenleiders te Leuven, uitgave van aangepaste tijdschriften en contact met de inmiddels ontstane katholieke padvinderij in Nederland droegen bij tot de groei van een sociaal en volks bewuste beweging. De op Gilwellpark opgeleide Vanhaegendoren en zijn medewerkers (o.m. priester C. de Neuter en de zee-scoutsleider G. de Hasque) bereikten op het Congres van Charleroi (Kerstmis 1928) de federalisering van de unitaire Baden Powell-Associatie. Na de statutaire goedkeuring werd het VVKS op 1 januari 1930 officieel boven de doopvont gehouden. Het VVKS telde toen ca. 3.000 leden. Het territorialiteitsbeginsel had aan de andere kant als gevolg dat sterke Franssprekende groepen in Vlaanderen tot het VVKS bleven behoren.

Een merkwaardige prestatie werd geleverd voor de leid(st)ersvorming, zowel via een specifieke pers (Leidersblad) als via cursussen. Naar het model van het Engelse Gilwell-park werd, op initiatief van M. Vanhaegendoren De Kluis (in St.-Joris-Weert) gekocht: een heerlijk en goed toegerust centrum voor training en leven in de open lucht, waar tienduizenden jongens en meisjes gekampeerd hebben en duizenden leid(st)ers gevormd zijn.

Na de periode van inwendige structurering trad het VVKS - waarvan het leiderskader op democratische wijze werd gekozen - als Vlaamse jeugdbeweging duidelijk naar buiten. Tijdens de internationale Jamboree te Vogelenzang (Nederland, 1937) liep de VVKS-delegatie in het landendéfilé achter de leeuwevlag. Bij het défilé n.a.v. het dertigjarig katholiek Scoutisme voor koning Leopold III marcheerden duizenden VVKS-ers achter de leeuwevlag.

De oorlogsjaren 1940-'44 waren terzelfdertijd moeilijk en succesrijk. De gevolgde gedragslijn kan men aldus onder woorden brengen: geen actief verzet, geen collaboratie, geen passiviteit. Vooral door expansie in alle bevolkingslagen steeg het ledental van 7.800 tot 21.500 bij het eind van de oorlog. Overal werden vooral parochiale groepen gesticht. Een enorm dienstbetoon sierde het VVKS tijdens de bange oorlogsjaren: de vakantiepatronaten en de kampen met Winterhulpbedeling voor tienduizenden kinderen, de efficiënte hulp bij bombardementen enz. Tot mei 1944 bleven het toezicht en de plagerijen van de kant van de bezetter draaglijk. De na-oorlogse periode werd in stilte voorbereid door de vorming van een bekwaam hoger leiderskader, vooral in de hogere leiderscursussen.

De zuivering na de Tweede Wereldoorlog van M. Vanhaegendoren kon niet beletten dat het VVKS zijn duidelijk Vlaamsgezinde koers bleef volgen onder het Verbondscommissariaat van Maurits Coppieters. De voortrekkers van VVKS (ouder dan 17-jarigen) zorgden voor de ordedienst bij de eerste en de tweede IJzerbedevaart na de dynamitering van de toren. Kompas - het blad voor de oudere leden - publiceerde in 1947-'48 gedichten van Wies Moens en Bert Peleman.

Herfstmales (nationale leid(st)ersbijeenkomsten) op de Kluis stonden in het teken van Vlaams eerherstel, Albrecht Rodenbach, Boerenkrijg... VVKS gaf mede de stoot tot de herleving van de Zangbeweging: Willem de Meyer en Armand Preud'homme zorgden voor een liederrepertorium dat van de kust tot Haspengouw werd aangeleerd en gezongen.

De laatste spanningen rondom dit duidelijke proces van vernederlandsing waren in de vroege jaren 1950 geweken.

Andere stromingen eisten thans de aandacht op: de tweede pedagogische revolutie was begonnen. Onder impuls van pater Nic Gobert o.p., Verbondsalmoezenier, werd terzelfdertijd gestreefd naar een religieuze verdieping (vormingsdagen en speciaal tijdschrift voor aalmoezeniers) en naar een zeer diepe pluralistische openheid.

MAURITS COPPIETERS